

Voortgangsrapportage nr 2

Actieplan Voedselveiligheid

Implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager

Den Haag, oktober 2019

OVONED

NVWA

Ministerie van LNV

Ministerie van VWS

Inhoud

1	Inleiding	3
2	De eierketen	4
2.1	Zelfregulering met voedselveiligheid topprioriteit	5
2.2	Voedselveiligheid beter waarborgen in IKB Ei	7
2.3	Voedsel fraude	9
2.4	Risicobeoordeling IKB Ei	10
2.5	Kennis pluimveehouders	11
2.6	IKB PSB	12
3	De NVWA	14
3.1	Voedselveiligheid de hoogste prioriteit	14
3.2	Kennis, risicobeoordeling en coördinatie voedselveiligheid in de organisatie herkenbaar belegd	16
3.3	Beoordeling en afhandeling signalen en meldingen	17
3.4	Samenwerking toezicht en opsporing	19
3.5	Communicatie en uitwisseling informatie	21
3.6	Afstemming handhavingsbeleid met de EU	23
4	De ministeries van LNV en VWS	24
4.1	Beleidsmix die zelfregulering en naleving stimuleert	24
4.2	Politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voedselveiligheid	26
4.3	Versterking van de NVWA	28
4.4	NCAE en NVWA	31
5	Acties uit Kamerbrief bij Actieplan Voedselveiligheid	32
5.1	Analyse samenwerking publieke toezichthouders en certificerende instellingen	32
5.2	Evaluatie Actieplan Voedselveiligheid	33

Inleiding

Eind december 2018 heeft de Tweede Kamer het Actieplan Voedselveiligheid – *Implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager*¹ ontvangen. In de brief behorende bij het Actieplan is aangegeven dat de Tweede Kamer halfjaarlijks een voortgangsrapportage ontvangt, de eerste in april 2019. Dit is de tweede voortgangsrapportage.

In het Actieplan Voedselveiligheid zijn de acties beschreven waarmee de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager naar aanleiding van het onderzoek 'fipronil in eieren' opgevolgd worden, inclusief het tijdpad. Achtereenvolgens zijn beschreven de activiteiten van de eierketen, de NVWA en de ministeries van LNV en VWS. De eierketen, de NVWA en de beide ministeries zijn aan de slag gegaan met het doorvoeren van maatregelen om de voedselveiligheid beter te borgen. De eerste rapportage is op 19 april 2019 verschenen. In deze tweede rapportage is de voortgang te lezen van de acties die zijn gestart en uitgevoerd in het afgelopen half jaar.

In de tabellen wordt de voortgang als volgt weergegeven:

	Acties die al eerder gereed waren in vorige voortgangsrapportage (april 2019).
	Acties die in het afgelopen half jaar gereed zijn gekomen.
	Acties die nog in uitvoering zijn

Deze voortgangsrapportage is opgesteld door de eierketen, de NVWA en de ministeries van LNV en VWS. Daarbij heeft iedere partij de aan haar gerichte aanbevelingen opgepakt en meldt nu ook de voortgang ervan in deze voortgangsrapportage. In onderling overleg tussen partijen is gekeken naar de samenhang van alle acties.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 26 991, nr. 536

2 De eierketen

In 2018 zijn er diverse rapporten gepubliceerd naar aanleiding van het fipronilincident. In mei 2018 is het eindrapport van de Werkgroep Versterking Zelfregulering Eierketen (WVZE) gepubliceerd. In dit rapport staan 22 aanbevelingen ter versterking van de zelfregulering van de eierketen. De WVZE heeft de aanbevelingen zo concreet mogelijk gemaakt. De WVZE heeft aan elke aanbeveling een 'eigenaar' gekoppeld en toezegging gevraagd voor het uitwerken van de betreffende aanbeveling. In juni 2018 heeft de Commissie Sorgdrager haar rapport gepubliceerd. Zij heeft in haar aanbevelingen aan de eierketen onder andere aangegeven dat de aanbevelingen van de WVZE zo spoedig mogelijk uitgevoerd moeten worden.

OVONED, de ketenorganisatie waar alle ondernemersverenigingen van de eiersector in samenwerken, voert het merendeel van de aanbevelingen van Sorgdrager uit. In dit hoofdstuk worden per aanbeveling gericht aan de eierketen, de acties beschreven die het afgelopen half jaar (tot en met oktober 2019) zijn uitgevoerd. Tevens zijn de resultaten van de acties beschreven. In dit hoofdstuk wordt tevens de voortgang vermeld van de aanbevelingen die andere organisaties op zich hebben genomen. Deze organisaties zijn AVINED (brancheorganisatie voor de pluimveeketen), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI). OVONED heeft de inbreng van deze organisaties in dit plan gecoördineerd, zodat een samenhangend beeld ontstaat van alle activiteiten in de eierketen.

2.1 Zelfregulering met voedselveiligheid topprioriteit

Aanbeveling 1

Zorg voor een betrouwbaar stelsel van zelfregulering, waarin voedselveiligheid de topprioriteit vormt en niet ondergeschikt wordt gemaakt aan commerciële belangen.

Eigenaar

OVONED

Voortgang acties

Vaststellen borgingssystematiek voor gebruikte producten en middelen op pluimveebedrijf

De producten en middelen die worden gebruikt op het pluimveebedrijf zijn geïnventariseerd. Hiervan is 90% inmiddels geborgd door middel van voorschriften binnen IKB Ei. Onderdeel van de systematiek is dat er structurele aandacht blijft voor het actueel houden van de inventarisatie en het borgen van nieuwe middelen.

Op dit moment heeft de borging van producten, zoals reinigingsmiddelen en materiaal ter verrijking van het dierenwelzijn de aandacht. Hiervoor bestaat geen registratiesysteem waarvan gebruik gemaakt kan worden. Per productgroep wordt nu onderzocht hoe borging kan plaatsvinden. Voor de ontwikkeling van een borgingssystematiek vindt samenwerking plaats tussen IKB Ei en de leveranciers van de middelen en zal afstemming worden gezocht met NVWA, ILT en het Ctgb.

Programma Monitoring Kritische Stoffen

Op 1 juni 2019 is het programma Monitoring Kritische Stoffen (MKS) van IKB Ei van start gegaan. Het monitoringsprogramma richt zich op alle schakels in de eierketen (van broederij tot pakstation). Naast eieren kunnen ook andere matrixen, zoals faeces en veren, bemonsterd gaan worden. De inhoud van dit monitoringsprogramma is gebaseerd op de stofgroepen die in de Europese regelgeving voor eieren genoemd zijn en op onderzoek naar aanvullende stoffen en stofgroepen op basis van risicoanalyses door OVONED met behulp van externe deskundigen. Zo zijn de resultaten van de uitgevoerde pilots door OVONED in 2018 en 2019 gebruikt, de RASFF-meldingen, rapporten over de resultaten van de Nationale Plannen Residuen van de Europese lidstaten en de risicoanalyse eierketen van de NVWA. De inventarisatie van IKB Ei naar gebruikte middelen en producten in de Nederlandse eiersector en bij het meldpunt IKB ontvangen meldingen van binnen en buiten de pluimveesector zijn gebruikt.

Het MKS-programma is een dynamisch programma dat jaarlijks wordt vastgesteld door de Raad van Beheer IKB Ei. Het streven is om eind 2019 een wetenschappelijke raad in te stellen, die dit programma jaarlijks beoordeelt. Het programma beschikt over de financiële middelen om, indien nodig, tussentijds (bovenop de vooraf bepaalde analyses) extra monitoring uit te voeren.

Op dit moment wordt gewerkt aan het opzetten van een centrale database voor de vastlegging van de resultaten uit het programma. De focus zal eerst liggen op het digitaal terugkoppelen van de analyseresultaten aan de deelnemers (de keten). OVONED maakt hiertoe duidelijke afspraken met onder andere de NVWA en private ondernemingen over privacy en gebruik van gegevens met de insteek dat het delen van informatie de effectiviteit van de monitoring versterkt.

Oefening voedselveiligheidsincident

De eiersector heeft met inbreng van alle betrokken partijen in de eierketen, waaronder ook het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI), een draaiboek voedselveiligheidsincidenten opgesteld en vastgesteld. Het draaiboek is daarnaast afgestemd met de NVWA en de NCAE. Op 5 juli en 26 augustus 2019 heeft de eiersector met direct betrokken brancheorganisaties in de keten (van broederijen, pluimveehouders en

pakstations, OVONED, CBL en FNLI) een crisisoefening gehouden om de praktische werking van het draaiboek te testen. Op 7 oktober heeft op initiatief van de NVWA een crisisoefening plaatsgevonden met zowel de overheidspartijen als de ketenpartijen. De praktische werking van het draaiboek is hier nogmaals getest.

Het gereed komen van de verbeteracties uit het actieplan betekent niet dat er geen verdere inspanningen meer worden gedaan in het certificatieschema. Een certificatieschema is dynamisch en hierbij geldt altijd dat bestaande processen, documenten, eisen aan deelnemende bedrijven doorlopend kritisch bekeken worden en waar nodig geoptimaliseerd worden. Door hernieuwde inzichten kan men ook voor de acties die al gestart zijn in voorgaande jaren wijzigingen aanbrengen, zodat het certificatieschema als geheel kan groeien.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	IKB Ei evalueert haar doelstellingen en scope en herdefinieert deze waar nodig. Hierbij is voedselveiligheid als hoofddoelstelling vastgelegd.	Gereed
2	Uitvoeren inventarisatie naar gebruikte producten en middelen op pluimveebedrijven en vaststellen uit welke gecertificeerde of gereguleerde systemen IKB Ei deelnemers producten mogen gebruiken.	Gereed
3	Vaststellen voorschriften IKB Ei: - voor borgen gebruikte producten en middelen die voedselveilig zijn (uit gecertificeerde/gereguleerde systemen); - dat producten en middelen alleen gebruikt worden voor de toepassing waarvoor ze zijn goedgekeurd/toegelaten.	Gereed
4	Vaststellen borgingssystematiek voor producten en middelen waarvoor geen certificering is.	Begin 2019 90% geborgd; overig (continue) in ontwikkeling
5	Uitvoeren pilot monitoring kritische stoffen gericht op biociden.	Gereed
6	Opzetten adviesstructuur kritische stoffen (wetenschappelijke raad en technische commissie).	Gereed
7	Opzetten programma monitoring kritische stoffen eierketen aan de hand van risicoanalyses.	December 2018 Gereed
8	Opzetten centrale database voor vastlegging resultaten monitoring kritische stoffen (inclusief vastleggen afspraken omtrent gebruik gegevens met onder andere de NVWA).	2019 <i>Terugkoppeling resultaten deelnemers voorzien begin 2020.</i>
9	Opstellen draaiboek voedselveiligheidsincidenten en afstemmen met partijen (inclusief overheid en KAT).	Gereed
10	OVONED werkt mee aan oefening van voedselveiligheidsincident om de werking van het draaiboek voedselveiligheidsincidenten te testen samen met overheid en ketenpartijen.	2019 Gereed
11	OVONED heeft overleg met KAT over aanbevelingen WVZE, zie resultaten onder 'verbeterproces'.	Gereed

2.2 Voedselveiligheid beter waarborgen in IKB Ei

Aanbeveling 2

Bereid daarom de waarborging voor voedselveiligheid binnen het IKB Ei ketenkwaliteitssysteem uit:

- a. door aanbevelingen van de WVZE spoedig te implementeren;*
- b. door een nauwe aansluiting te zoeken met de verwerkende industrie en de retail en hun kwaliteitssystemen zodat het schema werkelijk waarborgen biedt voor de hele keten, van 'boer tot bord';*
- c. door eieren vaker te laten onderzoeken op een breed spectrum van residuen;*
- d. door het schema zo in te richten dat het voldoet aan de criteria van ketenborging.nl en toegevoegd kan worden aan de witte lijst van ketenborging.nl.*

Eigenaar
OVONED

Voortgang acties

Strategische bijeenkomst

OVONED heeft op 5 juni 2019 een strategische bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met CBL en FNLI. Vertegenwoordigers van de belangrijkste retailers en andere afnemers waren aanwezig samen met een afvaardiging uit het Centraal College van Deskundigen (CCvD IKB Ei). Na afloop waren de aanwezigen positief over de georganiseerde bijeenkomst, vanwege het uitwisselen van informatie, het opbouwen van netwerken en bundelen van krachten. Er is besloten met de aanwezigen tot het jaarlijks organiseren van een dergelijke bijeenkomst.

Ketenborging.nl

In 2018 zijn de resultaten van de self-assessment van IKB Ei met de NVWA besproken en zijn er afspraken gemaakt over het aanleveren van de ontbrekende gegevens. De ontbrekende gegevens, zoals de aangepaste Algemene Voorwaarden en de voorschriften voor de schakel legeindbedrijven zijn eind april 2019 ingediend bij de NVWA. Op 15 juli 2019 heeft NVWA de vereiste bureaustudie uitgevoerd. IKB Ei streeft ernaar om in 2019 als geaccepteerd systeem op Ketenborging.nl te staan. Hiertoe zijn in september 2019 de resterende bijlagen met de voorschriften van de primaire schakels en de broederijen en pakstations/verzamelaars ter beoordeling bij de NVWA ingediend.

CBL en FNLI stimuleren hun leden gebruik te maken van kwaliteitssystemen die als geaccepteerd vermeld staan op Ketenborging.nl. Op het moment dat IKB Ei wordt geaccepteerd op Ketenborging.nl zal via nieuwsbrieven en agendering in relevante overlegorganen binnen de FNLI en CBL de versterking worden toegelicht en besproken. Dit met de intentie om leden te stimuleren eieren die onder kwaliteitssystemen vermeld op Ketenborging.nl (zoals IKB ei) zijn geproduceerd te kopen en andere (Nederlandse) eieren en eierproducten enkel te gebruiken indien deze zijn geproduceerd onder een gelijkwaardig kwaliteitssysteem. De aandacht voor de verbetering van kwaliteitssystemen in brede zin staat bij het CBL en de FNLI op de agenda door betrokkenheid aan het project 'Private Borging Voedselveiligheid' onder leiding van Bart-Jan Krouwel (zie ook Aanbeveling 17).

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Vaststellen begroting IKB Ei 2019 en deelnemersbijdrage IKB Ei 2019.	Gereed

Voortgangsrapportage Actieplan Voedselveiligheid – nr 02 – najaar 2019

2	FNLI is vertegenwoordigd in het Centraal College van Deskundigen IKB Ei.	Gereed
3	OVONED organiseert eerste jaarlijkse strategische sessie over IKB Ei.	Begin 2019 Gereed
4	IKB Ei meldt zich aan bij ketenborging.nl.	Gereed
5	OVONED stelt een integriteitsprogramma IKB Ei en auditplan op.	Gereed
6	IKB Ei levert ontbrekende gegevens aan bij de NVWA. De NVWA toetst IKB Ei aan de hand van de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen. Het streven is dat IKB Ei in 2019 staat vermeld op ketenborging.nl.	2019
7	FNLI en CBL geven extra impuls aan stimuleren van op Ketenborging.nl vermelde geaccepteerde systemen, zoals IKB Ei.	Op moment van acceptatie

2.3 Voedsel fraude

Aanbeveling 3

Besteed meer aandacht aan voedsel fraude. Richt de controles zo in dat misleiding en fraude sneller ontdekt kunnen worden en formuleer een geloofwaardig sanctieregime. Leg alle aangesloten bedrijven de plicht op vermoedens van fraude of misleiding te melden.

Eigenaar
OVONED

Voortgang acties

De Raad van Beheer IKB Ei heeft besloten om jaarlijks een de kwetsbaarheids- en fraudeanalyse van IKB Ei uit te voeren en te bespreken in het Centraal College van Deskundigen IKB Ei en met de certificerende en controlerende instanties van IKB Ei. Om voedsel fraude te voorkomen en te beheersen is een jaarlijkse traceerbaarheidsoefening een verplichting in IKB Ei voor pakstations en verzamelaars. Onderdelen van deze oefening zijn onder meer gericht op de controle op herkomst van de eieren, controle van de massabalans op basis van huisvestingssystemen en omgang met aanvoer van ongestempelde eieren.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	OVONED heeft meldpunt ingericht: 088-9984390; meldpuntIKB@avined.nl en zet indien nodig meldingen door naar bevoegde autoriteit.	Gereed
2	IKB Ei heeft een protocol incidentmanagement opgesteld en heeft de wijziging vastgesteld in haar schema.	Gereed
3	IKB Ei voert wijziging door in de Algemene Voorwaarden en haar bijlagen over toestemming aan de handhavingsautoriteiten over het delen van informatie aan IKB Ei.	Gereed
4	OVONED laat een externe analyse van de eierketen op kwetsbaarheden en fraudebestendigheid uitvoeren.	Gereed
5	IKB Ei bouwt een kwetsbaarheidsanalyse in haar systeem.	Begin 2019 Gereed

2.4 Risicobeoordeling IKB Ei

Aanbeveling 4

Richt de risicobeoordeling bij het ketenkwaliteitssysteem IKB Ei onafhankelijk en deskundig in; zoek aansluiting bij de rijke Nederlandse kennisinfrastructuur op het gebied van voedselveiligheid en landbouw, en zorg dat alle relevante informatie beschikbaar is om een betrouwbare inschatting van de risico's te kunnen maken.

Eigenaar

OVONED, CBL, FNLI

Voortgang acties

OVONED heeft het beheer van IKB Ei in augustus 2019 door een extern bureau laten toetsen. Binnen het integriteitsprogramma IKB Ei is nu opgenomen dat het beheer van IKB Ei jaarlijks wordt getoetst.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Onafhankelijke Raad van Beheer IKB Ei doorgevoerd in de Algemene Voorwaarden IKB Ei en haar bijlagen. De leden voor de Raad van Beheer IKB Ei zijn benoemd.	Gereed
2	Onafhankelijke voorzitter CCvD IKB Ei is benoemd.	Gereed
3	OVONED laat het beheer van IKB Ei periodiek extern toetsen.	2019 Gereed

2.5 Kennis pluimveehouders

Aanbeveling 5

Zorg dat individuele pluimveehouders over de kennis kunnen beschikken die nodig is om de risico's in hun bedrijfsprocessen maximaal te beheersen en nieuwe risico's te kunnen onderkennen.

Eigenaar

OVONED

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Service loket voor pluimveehouders is ingericht bij OVONED.	Gereed

2.6 IKB PSB

Aanbeveling 6

De voedselveiligheid in de keten is alleen dan toereikend gewaarborgd, wanneer ook de dienstverlenende en ondersteunende bedrijven de risico's van hun werkzaamheden voor de voedselveiligheid goed weten te beheersen. IKB PSB heeft thans geen toegevoegde waarde voor de veiligheid van het product. Richt het schema IKB PSB opnieuw in, zodat gegarandeerd wordt dat dienstverleners zich bewust zijn van de risico's voor de voedselveiligheid die inherent zijn aan hun activiteiten, en zorg dat de aangesloten bedrijven daadwerkelijk regelmatig gecontroleerd worden. Verplicht de aangesloten bedrijven alleen producten van gecertificeerde bedrijven af te nemen, en doordring hen van het feit dat certificering een alerte en kritische blik en feitelijke controles niet kan vervangen.

Eigenaar

OVONED en AVINED

Voortgang acties

De benodigde aanpassingen in IKB PSB ten aanzien van de eisen die worden gesteld aan het gebruik van producten en middelen op pluimveebedrijven zijn doorgevoerd en sluiten aan op de eisen die in IKB Ei worden gesteld. Dit betekent dat er enkel middelen mogen worden ingezet welke, in het land van gebruik van het middel, toegelaten zijn. In Nederland is dit voor biociden en gewasbeschermingsmiddelen terug te vinden in de Ctgb databank. Middelen moeten altijd worden toegepast volgens het wettelijk gebruiksvorschrift. Tevens moet ook op de werkbou worden vermeld welk middel is ingezet inclusief het toelatingsnummer. IKB PSB volgt IKB Ei voor de afronding van de borging van de laatste 10% van inkomende stromen.

Eén van de verbeteracties is het opnemen van onaangekondigde fysieke controles in het kwaliteitssysteem. Deze actie is afgerond. De werkwijze van het inplannen van de fysieke controle is zo ingericht dat de onaangekondigde controle voor IKB PSB-deelnemers ook als zodanig verloopt.

Het gereed zijn van de verbeteracties uit het actieplan betekent niet dat er geen verdere inspanningen meer worden gedaan in het certificatieschema. Een certificatieschema is dynamisch en hierbij geldt altijd dat bestaande processen, documenten, eisen aan deelnemende bedrijven doorlopend kritisch bekeken worden en waar nodig geoptimaliseerd worden. Door hernieuwde inzichten kan men ook voor de acties die al gestart zijn in voorgaande jaren wijzigingen aanbrengen, zodat het certificatieschema als geheel kan groeien.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Structurele en inhoudelijke herziening van de Algemene voorwaarden IKB PSB en haar bijlagen ter versterking van IKB PSB.	Gereed
2	Afronden inhoudelijke herziening van de voorschriften IKB PSB.	Gereed
3	IKB PSB stelt dezelfde eisen als IKB Ei aan gebruik van producten en middelen op pluimveebedrijven ten minste voor de certificaten reiniging, ontsmetting, plaagdierbeheersing en enten. Resultaten van de uitvoering van WVZE-aanbeveling 2 worden hierin meegenomen, zie hoofdstuk 2.1.	Januari 2019 Gereed
4	Opname van volledige aanpak van alle plaagdieren IKB Ei en IKB PSB.	Gereed

Voortgangsrapportage Actieplan Voedselveiligheid – nr 02 – najaar 2019

5	IKB PSB gaat het uitvoeren van onaangekondigde fysieke controles opnemen in haar kwaliteitssysteem.	2019 Gereed
6	Opstellen plan van aanpak om te voldoen aan de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen.	Gereed
7	Aanstellen van een onafhankelijke voorzitter Adviescommissie IKB PSB	Gereed
8	Bewustwording IKB PSB-bedrijven via actuele informatieverstrekking.	Gereed

3. De NVWA

In dit hoofdstuk wordt de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de acties die gericht waren aan de NVWA.

3.1 Voedselveiligheid de hoogste prioriteit

Aanbeveling 7

Garandeer dat de voedselveiligheid de hoogste prioriteit krijgt en niet afgewogen wordt tegen andere waarden en belangen. Draag er zorg voor dat het primaire belang van voedselveiligheid in de hele organisatie wordt gedeeld en alle medewerkers daarvan doordrongen zijn.

Voortgang acties

Er is een opleiding ontwikkeld voor de inhoudelijk adviseurs van crises en incidenten. Inhoudelijk adviseurs zijn inspecteurs in de "binnendienst". Ook heeft er een nascholing plaatsgevonden voor inspecteurs Inspectie-Consument ("buitendienst") over het afhandelen van meldingen en incidenten voedselvergiftiging. Inmiddels zijn de ingeplande trainingen uitgevoerd.

De Europese ministers hebben naar aanleiding van het fipronilincident afgesproken een Chief Food Safety Officer (CFSO) aan te stellen per lidstaat. De NVWA is bezig om voor Nederland de functie van CFSO zo snel mogelijk structureel in te vullen. Dit duurt langer dan gepland omdat de eerste wervingsprocedure niet tot een aanstelling heeft geleid. De NVWA heeft als tijdelijke oplossing binnen de organisatie de Chief Veterinary Inspector aangewezen om de CFSO-taken voorlopig uit te voeren in afwachting van de aanstelling van een CFSO.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Zichtbaarheid inzet voedselveiligheid gewaarborgd in het jaarplan 2019.	Gereed
2	Reguliere overleggen met ketens en maatschappelijke organisaties zijn ingeregeld.	Gereed
3	De 'Staat van voedselveiligheid' is gepubliceerd op de website www.nvwa.nl .	Gereed
4	Inspecteurs betrokken bij voedselveiligheid zijn getraind voor uitvoering voedselveiligheidsdraaiboek.	Derde kwartaal 2019 Gereed
5	Afspraken zijn gemaakt om het belang van voedselveiligheid bij de NVWA-medewerkers te vergroten.	Gereed
6	CFSO is aangesteld.	Eerste helft 2019 Okt 2019: Tijdelijke invulling gereed
7	CFSO maakt afspraken op welke wijze de coördinerende rol op het gebied van voedselveiligheid wordt ingevuld.	Eerste helft 2019 Gereed

3.2 Kennis, risicobeoordeling en coördinatie voedselveiligheid in de organisatie herkenbaar belegd

Aanbeveling 8

Geef voedselveiligheid in de organisatie een herkenbare plaats waarvandaan de kennis die nodig is voor een adequate beoordeling van risico's en de acties die nodig zijn om de risico's te beheersen, gecoördineerd kunnen worden.

Aanbeveling 13

Zorg dat de organisatie beschikt over de kennis die nodig is om risico's voor de voedselveiligheid snel, adequaat en omvattend te kunnen beoordelen en om effectief in te kunnen grijpen in voedselketens. Zorg voor een goede verbinding van de wetenschappelijke, juridische en strategische kennis en de kennis van inspecteurs van de praktijk van bedrijven en bedrijfsprocessen zodat de aanwezige expertise ook werkelijk gebruikt wordt.

Aanbeveling 14

Zorg voor een voortvarende en eenduidige inschatting van de risico's voor de voedselveiligheid.

Voortgang acties

Gereed

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Ketenanalyses eierketen en pluimveevleesketen zijn gereed en beschikbaar op www.nvwa.nl .	Gereed
2	Procedure voor aanvraag risicobeoordeling door BuRO van meldingen en signalen is gereed.	Gereed
3	Verantwoordelijkheden NVWA en ILT ten aanzien van handhaving wet- en regelgeving biociden zijn geëxpliciteerd en vastgelegd in een samenwerkingsconvenant.	Gereed

3.3 Beoordeling en afhandeling signalen en meldingen

Aanbeveling 9

Zorg dat signalen snel, integraal en deskundig gewogen worden, zodat maximale helderheid over de risico's en de maatschappelijke impact van overtredingen bestaat alvorens een besluit genomen wordt over bestuursrechtelijke of strafrechtelijke opvolging.

Voortgang acties

Gereed

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	De wijze van afhandeling van meldingen (inclusief de meldingen die voedselveiligheid betreffen) is vastgesteld.	Gereed
2	Alle meldingen komen centraal binnen bij het klantcontactcentrum en worden geregistreerd en op hun procesgang door de organisatie gevolgd.	Gereed
3	Deskundige coördinatoren zijn aangewezen voor het beoordelen van de meldingen.	Gereed
4	Inrichten integrale wegingsoverleggen voor complexere signalen (zie ook aanbeveling 10/11).	Gereed
5	Elke melder krijgt zo spoedig mogelijk, in ieder geval binnen zes weken, bericht over de afhandeling van de melding.	Gereed
6	Snelle route is beschikbaar voor inspecteurs om meldingen te doen over waarnemingen buiten het eigen domein.	Gereed
7	Er zijn afspraken gemaakt met Opsporing over het delen van gegevens rond meldingen. Zie ook aanbeveling 11.	Gereed
8	Afstemmingsoverleg van BuRO met RIVM en VWS ingeregeld om signalen chemische stoffen te bespreken en waar nodig acties te ondernemen.	Gereed
9	De tevredenheid over het meldingenproces wordt gemonitord bij de melders.	Doorlopend

3.4 Samenwerking toezicht en opsporing

Aanbeveling 10

Waarborg dat meldingen en signalen, ook als die betrekking hebben op fraude, in samenhang worden behandeld en traceerbaar zijn voor toezicht, handhaving en opsporing.

Aanbeveling 11

Investeer verder in een betere samenwerking tussen toezicht en opsporing.

Voortgang acties

Gezien de groeiende vraag, de aanbeveling van de commissie Sorgdrager en de mogelijkheden die het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) biedt, is in 2018 een speciaal team opgericht dat zich voltijds toelegt op de behandeling van frauduleuze (voedselveiligheids)zaken. Het FEK is een belangrijk schakelpunt in het uitwisselen van informatie en signalen en het gezamenlijk optreden tegen frauduleuze praktijken. Dit is nu volledig operationeel. Meldingen over fraude die bij het klantcontactcentrum binnenkomen worden doorgeleid naar het FEK.

In overleg met het ministerie van J&V is besloten om uiterlijk begin 2020 een contactambtenaar aan te stellen (artikel 58 Wet op de economische delicten) die bijdraagt aan de interactie tussen de NVWA en het Openbaar Ministerie.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Werkwijze bij samenwerking Opsporing en Toezicht is vastgelegd en versterkt via het Fraude Expertise Knooppunt.	Gereed
2	De verbinding van het FEK met het klantcontactcentrum is ingeregeld.	Eerste helft 2019 Gereed
3	Toezicht is aangesloten bij overleg met het OM om vroegtijdig te duiden waar inzet van bestuursrecht meer effectief is met betrekking tot voedselveiligheid.	Gereed
4	De NVWA verkent samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) of benoeming van een contactambtenaar (artikel 58 Wet op de economische delicten) kan bijdragen aan de interactie tussen de NVWA en het OM.	Eerste helft 2019 Gereed

Aanbeveling 12

Schep samen met het OM helderheid over de mogelijkheden informatie uit te wisselen en de beperkingen daarvan, kennis te delen en samen te werken over de grenzen heen van de strafrechtelijke opsporing en het bestuursrechtelijke toezicht. Zorg dat alle geledingen van de organisatie hiervan een eenduidig beeld hebben. Zoek de ruimte die de wetgeving biedt wanneer de voedselveiligheid in het geding is.

Voortgang acties

Binnen de NVWA wordt gewerkt aan stroomlijning van de interne informatie-uitwisseling tussen het toezicht en opsporing. Daartoe zijn afspraken gemaakt, waarmee de bewustwording van en de juridische en procedurele duidelijkheid ten aanzien van informatie-uitwisseling bij alle betrokken medewerkers wordt verbeterd. De afspraken zijn afgestemd met het Openbaar Ministerie. Daarnaast hebben NVWA en OM zich ten doel gesteld dat er een gezamenlijk beeld moet komen van de

mogelijkheden om binnen de bestaande juridische kaders informatie uit te wisselen, in het bijzonder op het gebied van de voedselveiligheid. Het uitgangspunt is steeds: "delen, tenzij". Er is inmiddels een visie inclusief werkwijze opgesteld. De goede samenwerking tussen NVWA en Openbaar Ministerie wordt hierin geprofessionaliseerd en bestendig.

Het totale afsprakenpakket is vervolgens omgezet in een aantal deelprojecten. Deze projecten hebben betrekking op de mogelijkheden voor uitwisseling van diverse soorten informatie tussen toezicht, de opsporing en de opbouw van een multidisciplinair team ten behoeve van een efficiënte aanpak van signalen. De eerste projecten zullen eind 2019 gereed zijn, de rest volgt in 2020.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Maatregelen ten behoeve van de verbetering van de interne informatie-uitwisseling tussen toezicht en opsporing zijn opgesteld en geëffectueerd.	Eerste helft 2019 (deels gereed, afronding in 2020)
2	Heldere afspraken zijn gemaakt met het OM over informatie-uitwisseling en samenwerking en deze zijn vastgelegd in een visie en werkwijze.	Eerste helft 2019 Gereed

3.5 Communicatie en uitwisseling informatie

Aanbeveling 15

Zorg in overleg met de departementen voor een eenduidige communicatie.

Voortgang acties

In juni 2019 heeft een workshop op bestuurlijk niveau (NVWA, VWS, LNV) plaatsgevonden over het nieuw ontwikkelde Beleidsdraaiboek Voedselveiligheid 2019 VWS en LNV.

Tijdens de crisisoefening Voedselveiligheid in de eierketen, die op 7 oktober 2019 heeft plaatsgevonden met alle betrokken partijen, stond onderlinge communicatie over de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de deelnemende partijen (LNV, VWS, NVWA, NCAE en de eiersector) centraal.

De nieuwe handleiding voor communicatie bij incidenten en crises als integraal onderdeel van het incidenten en crisis uitvoeringshandboek NVWA is in concept gereed, maar wordt nog aangepast naar aanleiding van de crisisoefening.

Er wordt continu gewerkt aan aanpassingen van de teksten en dossiers op de website van de NVWA. Ook de navigatie, vindbaarheid en doorzoekbaarheid zijn daarbij punten van aandacht. Er wordt regelmatig een klanttevredenheidsonderzoek verricht. De uitkomsten van dit onderzoek, die betrekking hebben op de website, worden ook meegenomen in de aanpassingen. Er wordt een plan van aanpak uitgewerkt om meer in te spelen op informatievoorziening bij crisis en incidenten. De handleiding voor communicatie bij incidenten en crises is begin november afgerond.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Uitvoeringsdraaiboek afhandelen crisis en incidenten voedselveiligheid van de NVWA is gereed	Gereed
2	Binnen de NVWA zijn deskundigen getraind in risicocommunicatie om een rol te kunnen spelen bij de woordvoering in geval van een incident of een crisis.	Gereed
3	Het vroegtijdig informeren van de ministeries bij incidenten is ingeregeld.	Gereed
4	Werkafspraken over snelle afstemming gemaakt met alle betrokken overheidsinstanties omtrent eenduidige communicatie bij incidenten.	Gereed
5	Het gezamenlijke uitvoeringsdraaiboek voedselveiligheid van LNV en VWS is gereed.	Gereed
6	Rolverdeling van communicatie bij crises en incidenten binnen de NVWA, met LNV en VWS en met andere betrokken partijen is verduidelijkt inclusief de aanscherping van de risico-communicatiestrategie.	Gereed
7	NVWA ontwikkelt een nieuwe handleiding voor communicatie bij incidenten en crises als integraal onderdeel van het incidenten en crisis uitvoeringshandboek NVWA.	Voorjaar 2019 Gereed
8	Verbetering van de NVWA-website die meer inspeelt op het publieke belang en een goede informatievoorziening bij crisis en incidenten	Ontwikkeltraject in 2019
9	Crisisoefening uitgevoerd met LNV, VWS, NVWA, NCAE en de eiersector.	2019 Gereed

Werkgroep versterking zelfregulering eierketen: aanbeveling 14

De overheid² maakt duidelijke afspraken met de eierketen over het delen van incidenten en signalen, zodat de eierketen tijdig kan optreden om risico's te beperken. Het verdient aanbeveling om IKB Ei hierbij te betrekken, zodat ook binnen het kwaliteitsschema maatregelen genomen kunnen worden.

Voortgang acties

IKB Ei heeft op 30 april 2019 algemene voorschriften en de specifieke informatie over de legeindbedrijven aangeleverd (dat is 75% van het totale aantal betrokken bedrijven). De NVWA heeft daarover inmiddels de kantooraudit gereed en de verificatiebezoeken zijn gestart. Het advies van de NVWA wordt in oktober verwacht. De specifieke informatie over de andere bedrijven in de keten (25% van het totale aantal bedrijven) heeft de NVWA eind september ter beoordeling ontvangen.

NVWA en Ovoned zijn met elkaar in gesprek over hoe het proces van het delen van informatie, buiten de situatie van incidenten en crises, kan worden ingericht.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	IKB Ei heeft zich gemeld bij de NVWA, voor toetsing tegen de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen.	Gereed
2	Schemabeheerder IKB Ei voert aanpassingen door, zodat aan criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen kan worden voldaan en biedt het opnieuw aan de NVWA, daarna start toetsingsproces door NVWA.	Eerste helft 2019 Gereed
3	De NVWA heeft branche-overleg eierketen-NVWA ingeregeld.	Gereed
4	NVWA maakt werkwijze ten aanzien van het melden en verwerken van signalen duidelijk aan de sector.	Voorjaar 2019 Gereed
5	De NVWA organiseert periodiek overleg tussen publieke en private deskundigen voor afstemming risico's, verschuivingen en oppakken signalen uit de markt.	Voorjaar 2019 Gereed
6	De NVWA deelt informatie om risico's te beperken met aangeslotenen IKB Ei mits schema is geaccepteerd op ketenborging.nl en legt onderliggende werkwijze vast in een informatieprotocol.	Afhankelijk van moment van acceptatie (nr.2)

² In deze de NVWA als eigenaar van deze aanbeveling van de werkgroep.

3.6 Afstemming handhavingsbeleid met de EU

Aanbeveling 16

Zorg spoedig, vóór er een volgend incident optreedt, voor een goede afstemming van het handhavingsbeleid van de lidstaten van de EU zodat verschillend optreden tussen de nationale toezichthouders zoveel mogelijk wordt vermeden. Zorg tevens dat ten tijde van incidenten of crises effectieve afstemmingsmechanismen beschikbaar zijn.

Voortgang acties

De afstemming tussen de lidstaten ten aanzien van handhaving op het terrein van voedselveiligheid vindt plaats in een aantal verschillende overleggen onder leiding van de Europese Commissie. Voor waarschuwingen van lidstaten betreffende voedselveiligheidsrisico's wordt het Europese Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) van de Europese Commissie gebruikt. De autoriteiten voeden het systeem met meldingen en acteren indien nodig op meldingen van lidstaten. Lidstaten zijn verplicht elkaar te ondersteunen op verzoek van een andere lidstaat via het communautaire systeem voor administratieve ondersteuning en samenwerking.

De hoeveelheid meldingen en ondersteuningsverzoeken vanuit de Europese Commissie en de lidstaten groeit. De Europese Commissie werkt inmiddels samen met EFSA bij de risico-evaluatie van meldingen. Hiermee wordt beoogd om enige harmonisatie aan te brengen in de melding van signalen door de autoriteiten in de verschillende lidstaten (vaststelling van de aard van de overschrijdingen die gemeld moeten worden).

De Europese Commissie heeft het voornemen om in de toekomst aanpassingen aan de classificatie van notificaties te doen, zodat de hoogste klasse zich echt beperkt tot ernstige overtredingen waarvan de opvolging urgent is.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Participatie in relevante Europese overleggen door NVWA.	Gereed
2	De NVWA zet zich samen met LNV en VWS actief in tijdens relevante Europese overleggen om aandacht te vragen voor de verschillen in handhaving, daar waar dat geconstateerd is uit verschillende EU-informatiestromen en incidenten.	Is gestart en wordt gecontinueerd
3	LNV, VWS en NVWA starten overleg met de EU over de afweging en afhandeling van Europese meldingen en ondersteuningsverzoeken.	Eerste helft 2019 Is gestart en wordt gecontinueerd

4. De ministeries van LNV en VWS

In dit hoofdstuk wordt de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de acties die gericht waren aan de ministeries van LNV en VWS.

4.1 Beleidsmix die zelfregulering en naleving stimuleert

Aanbeveling 17 Commissie Sorgdrager

Erken de verantwoordelijkheid voor het stelsel van voedselveiligheid en zorg voor een evenwichtige, toezichtondersteunende beleidsmix die een betrouwbare zelfregulering in de sectoren stimuleert en de naleving van voedselveiligheidsvoorschriften bevordert.

Werkgroep versterking zelfregulering eierketen, aanbeveling 21

Onderzoek, onder regie van het ministerie van LNV, hoe overheid en eierketen de aanbevelingen in het eindrapport van de werkgroep versterking zelfregulering eierketen ook kunnen toepassen op bedrijven die niet deelnemen aan IKB Ei; neem daarbij de instrumenten toezicht, algemeen verbindend verklaring, regelgeving en ketenafspraken mee.

Voortgang acties

Zelfregulering overige sectoren

In december 2018 hebben de ministers van LNV en MZS alle plantaardige en dierlijke sectoren aangeschreven met de oproep om de zelfregulering in hun ketens te analyseren op kwetsbaarheden en waar nodig te versterken. De aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager en de aanpak om tot verbeteringen in de eierketen te komen kunnen als voorbeeld dienen voor de andere voedselproducerende sectoren om hun ketens te versterken.

FNLI, CBL en LTO Nederland hebben als reactie hierop begin 2019 het initiatief genomen om het project Private borging voedselketens op te richten. De heer Krouwel, voormalig voorzitter van de Werkgroep Versterking Zelfregulering Eierketen, stuurt het project als onafhankelijk voorzitter aan.

Het project is in juni 2019 van start gegaan en richt zich op het versterken van de zelfregulering van de voedselketens voor zuivel, rood vlees, pluimveevlees, wild, vis, groente en fruit (tuinbouw), akkerbouw, oliën, vetten en margarine, kruiden en specerijen en noten en zuidvruchten. De afnemersorganisaties CBL, FNLI, en Veneca (de belangenbehartiger van cateraars) en LTO en de diervoedersector nemen deel aan het project vanwege de betrokkenheid die zij hebben bij meerdere voedselketens. Koninklijke Horeca Nederland (KHN) maakt geen gebruik van de uitnodiging om deel te nemen.

Doelstelling van het project is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe de diverse ketens er voorstaan wat betreft de private borging van de voedselveiligheid en welke acties nodig zijn om de borging van voedselveiligheid te verbeteren. Het streven is dat in september 2020 de diverse sectoren hun eigen actieplannen gereed hebben en een start hebben gemaakt met de uitvoering ervan. Acceptatie van private kwaliteitsschema's door de NVWA op Ketenborging.nl is een uitgangspunt voor de actieplannen waarbij vanuit het project nog wel zal worden gekeken naar mogelijke verbeteringen in het aanmeldings- en toetsingsproces en de governance van Ketenborging.nl.

De ministeries van LNV en VWS zijn nauw betrokken bij de inhoud en voortgang van het project en leveren financiële ondersteuning aan het project. Het project vormt hiermee de invulling van de motie van de leden De Groot en Geurts over het actief stimuleren van deelname aan ketenborging van private kwaliteitssystemen (Kamerstuk 26 991, nr. 543).

Verbreiding private afspraken IKB Ei

De eiersector en de departementen van LNV en VWS hebben een verkenning gedaan naar maatregelen en instrumenten die kansrijk zijn om private afspraken uit IKB Ei te verbreiden naar niet-deelnemers van een kwaliteitssysteem.

De betrokken partijen hebben afspraken gemaakt over de instrumenten die in de komende periode nader uitgewerkt en uitgevoerd worden. Het gaat om een mix van maatregelen en instrumenten die voor de eierketen onder andere bestaan uit:

- De mogelijkheid onderzoeken om het programma voor de Monitoring van Kritische Stoffen van de eiersector (zie aanbeveling 1, actie 4 Eiersector) te koppelen aan de verplichte zelfcontrole kritische stoffen. LNV en VWS werken een voorstel uit.
- De algemeen verbindend verklaring (AVV) voor onderzoek en innovatie van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid inzetten voor de financiering van een Meld- en informatiepunt voor ondernemers waar de hele eiersector gebruik van kan maken. Ovoned gaat onderzoeken of uitbreiding van het meld- en infopunt mogelijk en wenselijk is.
- Overheid en bedrijfsleven zoeken meer afstemming met afnemersorganisaties, individuele retailers, verwerkers, consumentenorganisaties en andere relevante organisaties zoals banken over het belang van Ketenborging.nl en de stimulerende rol die deze partijen kunnen spelen om producten af te nemen waarvan de voedselveiligheid is geborgd via Ketenborging.nl.

Over de inzet van AVV als instrument om private afspraken uit een kwaliteitssysteem bindend te verklaren voor de hele sector, is het gedeelde beeld van de partijen dat dit op korte termijn niet haalbaar is. De minister van LNV onderzoekt momenteel de ruimte om bredere toepassing van de AVV in de land- en tuinbouwsector mogelijk te maken³. Zodra hierover meer duidelijkheid is zal het gebruik van dit instrument opnieuw kunnen worden heroverwogen.

Kennis over voedselveiligheid

De ministeries hebben in kaart gebracht welke lopende initiatieven er zijn om de kennis die er is toegankelijk te maken voor sectoren. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij de initiatieven voor het ontsluiten en actief verspreiden van kennis naar het boeren-erf (Kamerbrief 19 juli 2019, 35000XIV, nr. 98). Met de eiersector zal worden besproken welke kansen er zijn voor verbetering en uitbreiding van specifieke kennis op het gebied van voedselveiligheid in aanvulling op Aanbeveling 5.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Bestuurlijk overleg met als doel: stimulering zelfregulering eiersector (IKB Ei, IKB PSB) en overige zelfreguleringsmaatregelen, opvolging aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager.	Is gestart en wordt gecontinueerd
2	De werkgroep 'eiersector' komt met voorstellen voor versterking van de zelfregulering en stimulering deelname aan IKB Ei.	Voorjaar 2019 Gereed
3	Kennis pluimveehouders, primaire sectoren: initiatieven zijn verkend en zo nodig opgezet (topsector, kennisnetwerken).	2019
4	Zelfreguleringstrajecten overige plantaardige en dierlijke sectoren zijn versterkt.	2019

³ Kamerstukken II 2018/19, 28625, nr. 274

4.2 Politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voedselveiligheid

Aanbeveling 18

Beleg de politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid eenduidig en sluitend en zorg daarbij voor een passende, duidelijke aansturing en relatie met de toezichthouder.

Voortgang acties

In de eerste voortgangsrapportage van het Actieplan zijn de uitkomsten van het advies van ABDTOPConsult over de verantwoordelijkheidsverdeling voedselveiligheid tussen VWS en LNV toegelicht. Geconstateerd werd dat er geen grote knelpunten waren in de verantwoordelijkheidsverdeling tussen VWS en LNV, maar zijn enkele onduidelijkheden geconstateerd in de huidige verantwoordelijkheidsverdeling. Een nadere analyse van deze onduidelijkheden is uitgevoerd en heeft geleid tot enkele acties die in de komende maanden zullen worden opgepakt. De acties naar aanleiding van deze analyse:

1. Ten onrechte is zowel in regelgeving gebaseerd op de Wet dieren als in de Warenwetregelgeving de betreffende minister aangewezen als verantwoordelijke voor de regels voor bedrijven in de primaire fase ten aanzien van traceerbaarheid, hygiëne en microbiologische criteria. De minister van Medische Zorg en Sport is op grond van eerdere afspraken uit 2005 verantwoordelijk voor deze regelgeving op deze punten bij primaire fase (veehouderijbedrijven). Met het oog hierop wordt de aanwijzing van de minister van LNV voor deze regels in de Regeling dierlijke producten op grond van de Wet dieren aangepast.
2. Omdat de ministeries van VWS en LNV beiden verantwoordelijk zijn voor het beleid en wetgeving in delen van de voedselketen, moet hierop goed worden samengewerkt. Met het oog hierop wordt in 2020 toegewerkt naar een gezamenlijke opdracht voor het voedselveiligheidstoezicht door de NVWA (zie ook actie 1 van aanbevelingen 19 en 20).
3. De ministeries zullen de verantwoordelijkheidsverdeling duidelijk communiceren aan het bedrijfsleven en andere betrokken partijen. Dit gebeurt onder andere via de reguliere overleggen met de betrokken sectoren.

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Analyse verantwoordelijkheidsverdeling LNV/VWS door ABDTOPConsult	Gereed
2	Nadere analyse van onduidelijkheden in de verantwoordelijkheidsverdeling en tijdspad voor eventuele aanpassingen	1 juli 2019 Gereed
3	Evaluatie werking van driehoek LNV – VWS - NVWA	maart 2020

4.3 Versterking van de NVWA

Aanbeveling 19

Stel de toezichthouder in staat voedselveiligheid tot eerste en belangrijkste prioriteit in het handhavingsbeleid te maken.

Aanbeveling 20

Zorg voor een adequate toerusting van de NVWA zodat zij haar rol als sluitstuk van de voedselveiligheid op effectieve en efficiënte manier kan vervullen. Geef de NVWA de ruimte en de capaciteit zich te ontwikkelen tot een gezaghebbende autoriteit op het gebied van de voedselveiligheid die het vertrouwen geniet van burgers en recht doet aan het belang van Nederland als belangrijke handelspartner in Europa.

Voortgang acties

Ketenanalyses

Integrale ketenanalyses zijn voor de NVWA een belangrijk middel om haar toezicht te helpen richten, ketenpartijen aan te spreken op hun verantwoordelijkheid voor risicobeheersing en waar nodig het beleid als het gaat om vraagstukken van normstelling. De NVWA heeft de ambitie om in 2021 in staat te zijn om op basis van ketenanalyses het toezicht te richten, goed uit te leggen wat de speerpunten in het toezicht zijn en waarom. Stakeholders hebben hiermee handvatten om hun eigen verantwoordelijkheden te nemen. Deze ambitie, en daarmee de planning voor de nog uit te brengen ketenanalyses, is onderdeel van de herbezinning NVWA.

De NVWA heeft een aantal verbeteringen doorgevoerd in het proces van het opstellen van een integrale ketenanalyse. Deze hebben geleid tot meer transparantie voor en overleg met stakeholders. Stakeholders waarderen deze verbeterde wijze van betrokkenheid. Opdrachtgevers zijn betrokken via de afstemming over de jaarplancyclus en inhoudelijk per individuele ketenanalyse.

De NVWA geeft intern follow up aan een ketenanalyse via haar gestructureerde werkwijze van handhavingsregie. Dit betekent dat er centraal in de organisatie een accounthouder voor de integrale ketenanalyses wordt aangesteld, die de follow up via de werkwijze van de handhavingsregie volgt. Door deze aanpassingen in het proces worden de integrale ketenanalyses (IKA) benut in het toezicht en bieden de inzichten ruimte voor dialoog en afspraken over de wijze waarop de naleving in betreffende sectoren kan worden verbeterd.

Warenwet en Wet economische delicten:

Met de introductie van de omzetterelateerde boete in de Warenwet is de maximale financiële strafbedreiging in het bestuursrecht hoger te komen liggen dan in het strafrecht. Daarnaast is er een verschil in strafbedreiging in de Warenwet en in de Wet Dieren (zes maanden versus zes jaar). De ministeries van VWS en J&V bestuderen momenteel of het gelijktrekken van de maximale financiële strafbedreiging van Warenwettelijke voorschriften in de Wet op de economische delicten (hierna: WED) met de maximale financiële strafbedreiging in de Warenwet wenselijk is. Naar verwachting kan hierover eind 2019 meer helderheid worden geboden.

Wet Bibob

De NVWA, het OM en de ministeries van VWS en LNV achten het wenselijk om het instrumentarium van de Wet Bibob van toepassing te verklaren op het verlenen van erkenningen in de levensmiddelenindustrie. Als op grond van een negatief Bibob-advies een erkenning kan worden geweigerd of ingetrokken, kan facilitering van criminele activiteiten door de overheid worden voorkomen. De Europese wet- en regelgeving staat niet in de weg aan een extra (nationale) grond om een erkenning te weigeren. Op dit moment worden de mogelijkheden om het instrumentarium van Wet Bibob aan de NVWA ter beschikking te stellen samen met J&V verkend. Voor het eind van dit jaar verwachten wij een planning voor mogelijke aanpassing van de Wet Bibob.

Traceerbaarheid

In artikel 18, eerste lid, van Verordening (EG) nr. 178/2002 (Algemene levensmiddelenverordening of General Food Law, hierna: GFL) staat dat levensmiddelen in alle stadia van de productie, verwerking en distributie traceerbaar moeten zijn. Exploitanten moeten weten wie de leverancier van hun grondstoffen is en aan wie zij hun producten hebben geleverd. Een ondernemer is op grond van de GFL niet verplicht om een intern traceringsstelsel te organiseren.

In de Europese Guidance bij de GFL staat dat hoewel interne traceerbaarheid niet verplicht is, dit wel kan bijdragen aan een doelgerichte en accurate terughaalactie. Hoewel de opstellers van de Guidance interne tracersing wel aanmoedigen, wordt opgemerkt dat de uiteindelijke beslissing om een systeem voor interne tracersing te implementeren zou moeten liggen bij de exploitant - en niet van bovenaf opgelegd zou moeten worden.

VWS onderzoekt, in overleg met het betrokken bedrijfsleven, op welke wijze in Nederland nadere uitleg gegeven moet worden aan de verplichting tot het traceren van de levensmiddelen. Dit zal leiden tot een nationaal richtsnoer, welke naar verwachting voor de zomer van 2020 gepubliceerd wordt op de website van de NVWA.

Interventiebeleid

De NVWA hanteert bij haar handhaving het zogenoemde algemene interventiebeleid en het specifieke interventiebeleid (de zogeheten "specs"). Dit interventiebeleid wordt regelmatig onder de loep genomen en zo nodig aangescherpt. Aanpassingen in de specs kunnen gaan om het overhevelen van overtredingen van klasse C (overtreding) naar klasse B (ernstige overtreding). Dat betekent dat er eerder een boete of andere interventie wordt opgelegd en minder gewaarschuwd wordt. Daarnaast blijven overtredingen in de aangescherpte specs drie jaar staan en worden nieuwe overtredingen in deze periode zwaarder gesanctioneerd omdat deze beschouwd worden als herhaalde overtredingen. Omdat nog niet alle onderdelen van het specifieke interventiebeleid zijn aangescherpt kan een integrale evaluatie naar het effect hiervan nog niet worden uitgevoerd. Naar verwachting zijn alle specs in de loop van 2020 aangescherpt.

Achterblijvende sectoren

Voor bedrijven die structureel niet aan de voedselveiligheidswetgeving voldoen, heeft de NVWA een aanpak vastgesteld voor verscherpt toezicht: de 'Verscherpt Toezicht (VeTo)'-aanpak gericht op verbetering van de situatie.

De aanpak behelst maatwerk: de frequentie van de inspecties is zo vaak als nodig. Wanneer er geen verbetering optreedt, dan kan worden overgegaan op tijdelijke stillegging, schorsen of intrekken van de erkenning van het bedrijf.

Als bedrijven/ondernemers onderdeel zijn van een kwaliteitssysteem dan is het ook de verantwoordelijkheid van het kwaliteitssysteem om een dergelijk bedrijf daarop aan te spreken en als er geen herstelactie volgt te sanctioneren conform het reglement van dat systeem.

De verwachting is dat naar aanleiding van het project Versterking zelfregulering (aanbeveling 17), zwakke plekken in de ketens zichtbaar gemaakt worden. Hierdoor kunnen achterblijvende bedrijven of sectoren sneller in beeld worden gebracht.

Evaluatie sanctiebeleid

De NVWA beschikt sinds 2016 over de mogelijkheid om een omzetgerelateerde boete voor overtredingen van de Warenwet op te leggen. Van deze bevoegdheid is nog geen gebruik gemaakt. De omzetgerelateerde boete kan uitsluitend worden opgelegd als er sprake is van opzet, dan wel grove schuld. Daarnaast moet er sprake zijn van een omzet van meer dan € 10.000.000. Verwacht wordt dat van de omzetgerelateerde boete een afschrikwekkende werking uitgaat, waardoor het ook niet vaak nodig zal zijn deze op te leggen. Vanwege het incidentele karakter van het instrument is het ingewikkeld om het effect van de boete daadwerkelijk te evalueren. Bovendien is de preventieve werking moeilijk meetbaar.

Het toetsen van het effect van de verhoogde boeteplafonds in de Wet dieren, is onderdeel van de integrale evaluatie van de Wet dieren. Inmiddels zijn LNV en NVWA gestart met een aanbestedingstraject om een onderzoeksbureau uit te kiezen dat de evaluatie zal uitvoeren. De verwachting is dat de evaluatie in het tweede kwartaal van 2020 zal zijn afgerond en met uw Kamer wordt gedeeld. Het ligt in de lijn der verwachting dat er tegen die tijd meer duidelijkheid bestaat over het effect van de verhoogde boeteplafonds.

Meldplicht private laboratoria

Momenteel wordt de invoering van een verplichting voor private laboratoria om overschrijdingen van normen van levensmiddelen direct aan de NVWA te melden, onderzocht. De wettelijke mogelijkheden om een dergelijke verplichting in het stelsel van de Warenwet te regelen en de uitvoerbaarheid ervan worden verkend. Wij streven ernaar voor de volgende voortgangsrapportage deze analyse gereed te hebben.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
Opdrachtgeverschap		
1	Het opdrachtgeverschap via de NVWA-jaarplancyclus wordt versterkt.	Is gestart en wordt gecontinueerd
2	De taakverdeling voedselveiligheid tussen beleid en toezicht is uitgewerkt en zo nodig aangepast.	De TK wordt over de voortgang separaat geïnformeerd conform toezegging tijdens AO NVWA 23 april 2019
Risicogerichte, slagvaardige en proportionele handhaving		
3	Afspraken worden gemaakt over de nieuwe ketenanalyses.	(Voorjaar 2019) <i>Planning is onderdeel van de herbezinning NVWA</i>
4	Toetsing van het effect van het aangescherpte interventiebeleid, de omzetgerelateerde boete en de verhoogde boeteplafonds (via de Warenwet, Wet dieren).	2019
5	De ministeries en de NVWA werken aan de aanpak van stelselmatig achterblijvende sectoren/bedrijven.	Zie ook actie 4, aanbeveling 17, 2019
6	De effectiviteit en efficiency van NVWA-inzet wordt getoetst via de in ontwikkeling zijnde kritische prestatie-indicatoren.	(Conform planning van NVWA 2020: totale set operationeel in 2020) <i>Planning is onderdeel van de herbezinning NVWA</i>
Beleidsinzet (nationaal & internationaal)		
7	De ministeries nemen de regie bij het overleg met het bedrijfsleven over de interpretatie van wetgeving.	Is gestart en wordt gecontinueerd, onder andere via het Regulier Overleg Warenwet (ROW)
8	De ministeries en de CFSSO zetten in op een transparant en eenduidig handhavingbeleid bij grensoverschrijdende incidenten.	Doorlopend, in Brussels overleg
9	Uitbreiding van de capaciteit voor voedselveiligheid bij de ministeries (wetgeving en opdrachtgeverschap NVWA).	Gereed
Versterking handhavinginstrumentarium (wetgeving)		

10	Samen met JenV zetten ministeries in op de versterking van het handhavings-instrumentarium (wet Bibob, strafbedreiging onderdelen Warenwet via de Wet economische delicten).	2019
11	Samen met NVWA wordt ingezet op aanvullende (wetgevende) mogelijkheden ter versterking van het handhavingsinstrumentarium (traceerbaarheid, meldplicht private laboratoria).	2019

4.4 NCAE en NVWA

Aanbeveling 21

Maak een eind aan de versnippering van het toezicht; stroomlijn het publieke toezicht op de eiersector en breng de taken van de NCAE onder bij de NVWA.

Voortgang acties

Door uitvoering van de motie (Geurts, Lodders, de Groot en Dik-Faber, 26991-539) is de integratie van de taken van de NCAE in de NVWA niet aan de orde. Daarmee is de eerste actie van Aanbeveling 21 komen te vervallen. Het blijft wel belangrijk dat toezicht op eenduidige wijze wordt uitgevoerd. Daarom is aan de NVWA en het NCAE gevraagd om het publieke toezicht op het terrein van de voedselveiligheid verder te stroomlijnen. Omdat het NCAE onderdeel is van het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ) en er een werkrelatie is tussen COKZ en NVWA voor het toezicht op voedselveiligheid in de zuivelsector, hebben de verbetervoorstellen ook betrekking op dit werkveld van COKZ.

De NVWA en het COKZ zullen de samenwerking optimaliseren door in te zetten op drie thema's. Hierbij is met name rekening gehouden met de opmerkingen van de Commissie Sorgdrager dat een gebrek aan uniformiteit bestaat in het optreden van beide publieke toezichthouders en de kennis over de sector verdeeld is. De voortgang van de acties zal halfjaarlijks worden besproken met de ministeries van VWS en LNV.

De thema's zijn:

1. Borgen van uniformiteit in het optreden van beide toezichthouders. Hiervoor zal de NVWA nog in 2019 het nieuwe specifieke interventiebeleid voor de zuivel- en eiersector aan het COKZ overdragen door middel van informatiebijeenkomsten en opleiding. Er zal vanaf 2020 een gezamenlijk technisch overleg worden ingericht tussen beide organisaties om casuïstiek te bespreken en invulling te geven aan de oog en oor-functie.
2. Bevorderen dat informatie en kennis wordt uitgewisseld. In dit kader geven NVWA en COKZ in 2020 uitvoering aan een gezamenlijk traject voor risicoanalyse en bedrijvenselectie zodat de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk wordt ingezet.
3. Zorgen voor een verbeterde gezamenlijke aanpak van incidenten en crises. Hiervoor zullen NVWA en COKZ het draaiboek testen in de oefening van 7 oktober 2019 en eventueel aanscherpen naar aanleiding van de evaluatie.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Opstellen beeld consequenties van over te dragen taken.	(Voorjaar 2019) Actie is komen te vervallen.
2	Stroomlijnen van het publieke toezicht.	1-1-2020

5 Acties uit Kamerbrief bij Actieplan Voedselveiligheid

Naast de acties die zijn opgenomen in het Actieplan Voedselveiligheid, is ook een aantal toezeggingen gedaan in de Kamerbrief die het Actieplan begeleidde. Deze acties zijn niet als zodanig opgenomen in het Actieplan Voedselveiligheid. Door ze wel in de voortgangsrapportage op te nemen, wordt de stand van zaken van de uitvoering ervan bijgehouden en wordt erover gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

5.1 Analyse samenwerking publieke toezichthouders en certificerende instellingen

Laatste aanbeveling (ongenummerd)

Naast alle genoemde beperkingen van het functioneren van certificerende instellingen en ketenkwaliteitssystemen kan samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen een bijdrage leveren aan het beter waarborgen van de voedselveiligheid. Verwachtingen over de werkelijke voordelen van deze samenwerking dienen gebaseerd te worden op een gedegen analyse van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking en op een helder beeld van de feitelijke kwaliteit van certificaten en certificerende instellingen. De commissie beveelt daarom aan de genoemde punten in kaart te brengen.

De analyse van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen wordt in fasen opgepakt:

Fase 1: analyse van de huidige samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen. In deze analyse wordt niet alleen gekeken naar de wijze van samenwerking van de NVWA met certificerende instellingen; ook de wijze waarop andere publieke toezichthouders zoals de inspectie SZW en de ILT dit doen, is onderdeel van het onderzoek.

Fase 2: nadere analyse van de mogelijkheden en aandachtspunten voor de NVWA bij de samenwerking tussen publiek toezicht en certificerende instellingen zodra de acties vanuit dit Actieplan ter stimulering van de zelfregulering dierlijke en plantaardige sectoren tot uitvoering zijn gebracht.

Bij deze analyse zullen de uitkomsten van verschillende trajecten worden betrokken: de resultaten van de verbeteringen die doorgevoerd zijn in de kwaliteitssystemen voor de eiersector, de resultaten van het overleg dat de beide ministeries hebben gevoerd met de plantaardige en dierlijke sectoren over versterking van de zelfregulering in hun sectoren en de resultaten van het initiatief van de Inspectieraad om met een aantal aangesloten inspectiediensten, waaronder de NVWA, de werking van private certificeringssystemen te toetsen.

Voortgang actie

Fase 1 zal worden afgerond voor de voortgangsrapportage in april 2020. Fase 2 wordt uitgevoerd als onderdeel van de evaluatie van het totale Actieplan Voedselveiligheid (zie 5.2).

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Analyse samenwerking toezicht: de analyse maken van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen die de Commissie Sorgdrager heeft aanbevolen.	Najaar 2020

5.2 Evaluatie Actieplan Voedselveiligheid

Het stelsel van borging van de voedselveiligheid wordt bepaald door het niveau van de zelfregulering en het publieke toezicht daarop. Met het Actieplan Voedselveiligheid wordt een groot aantal acties ingezet om dit stelsel te verstevigen. Zodra het merendeel van de acties uit het Actieplan Voedselveiligheid is doorgevoerd, zullen de effecten van deze worden geëvalueerd.

Voortgang actie

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Evaluatie van het Actieplan Voedselveiligheid.	Najaar 2020